Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

6 noiembrie 2012*

„Recurs — Concentrări de întreprinderi pe piața editării de carte — Anularea deciziei privind aprobarea unei societăți de investiții în calitate de cumpărător al activelor cesionate — Semnificația eventualei lipse de independență a mandatarului”

În cauzele conexate C-553/10 P și C-554/10 P,

având ca obiect două recursuri formulate în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, introduse la 24 noiembrie 2010,

Comisia Europeană, reprezentată de O. Beynet, precum și de A. Bouquet și de S. Noë, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg,

recurentă,

celelalte părți în procedură fiind:

Éditions Odile Jacob SAS, cu sediul în Paris (Franța), reprezentată de O. Fréget, de M. Struys și de L. Eskenazi, avocats,

reclamantă în primă instanță,

Wendel Investissement SA, cu sediul în Paris, reprezentată de M. Trabucchi, de F. Gordon și de C. Baldon, avocats,

Lagardère SCA, cu sediul în Paris, reprezentată de A. Winckler, de F. de Bure și de J.-B. Pinçon, avocats,

interveniente în primă instanță,

și

Lagardère SCA, cu sediul în Paris, reprezentată de A. Winckler, de F. de Bure și de J.-B. Pinçon, avocats,

recurentă,

* Limba de procedură: franceza.

celelalte părți în procedură fiind:

Éditions Odile Jacob SAS, cu sediul în Paris, reprezentată de O. Fréget, de M. Struys și de L. Eskenazi, avocats,

reclamantă în primă instanță,

Comisia Europeană, reprezentată de O. Beynet, precum și de A. Bouquet și de S. Noë, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg,

pârâtă în primă instanță,

Wendel Investissement SA, cu sediul în Paris, reprezentată de M. Trabucchi, de F. Gordon și de C. Baldon, avocats,

intervenientă în primă instanță,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul V. Skouris, președinte, domnul K. Lenaerts, vicepreședinte, domnul A. Tizzano, doamna R. Silva de Lapuerta, domnul A. Rosas, doamna M. Berger și domnul E. Jarašiūnas, președinți de cameră, domnii E. Juhász (raportor) și J.-C. Bonichot, doamna A. Prechal și domnul C. G. Fernlund, judecători,

avocat general: domnul J. Mazák,

grefier: doamna R. Șereș, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 13 decembrie 2011,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 27 martie 2012,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin recursurile formulate, Comisia Europeană și Lagardère SCA (denumită în continuare „Lagardère”) solicită anularea Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 13 septembrie 2010, Éditions Odile Jacob/Comisia (T-452/04, Rep., p. II-4713, denumită în continuare „hotărârea atacată”), prin care acesta a anulat Decizia (2004) D/203365 a Comisiei din 30 iulie 2004 privind aprobarea Wendel Investissement SA în calitate de cumpărător al activelor cesionate, în conformitate cu Decizia 2004/422/CE a Comisiei din 7 ianuarie 2004 prin care o operațiune de concentrare a fost declarată compatibilă cu piața comună și cu funcționarea Acordului privind Spațiul Economic European (cazul COMP/M.2978 – Lagardère/Natexis/VUP) (JO L 125, p. 54, denumită în continuare „decizia în litigiu”).

2 Prin decizia în litigiu, Comisia a decis aprobarea Wendel Investissement SA (denumită în continuare „Wendel Investissement”) în calitate de cumpărător al activelor cesionate, în conformitate cu alineatul 14 al angajamentelor aferente Deciziei 2004/422, publicată în rezumat în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* din 28 aprilie 2004, adoptată în temeiul articolului 8 alineatul (2) din Regulamentul (CEE) nr. 4064/89 al Consiliului din 21 decembrie 1989 privind controlul concentrărilor economice între întreprinderi (JO L 395, p. 1, și rectificare în JO 1990, L 257, p. 13), astfel cum a fost modificat

prin Regulamentul (CE) nr. 1310/97 al Consiliului din 30 iunie 1997 (JO L 180, p. 1, și rectificare în JO 1998, L 40, p. 17, denumit în continuare „Regulamentul nr. 4064/89”), în cazul COMP/M.2978 – Lagardère/Natexis/VUP.

3 Aceste două cauze conexate se înscriu într-o listă de acțiuni intentate de diverși actori implicați în vânzarea de active editoriale deținute în Europa de Vivendi Universal Publishing SA (denumită în continuare „VUP”) și care au fost cesionate către Lagardère și către Wendel Investissement, printre care cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 28 iunie 2012, Comisia/Éditions Odile Jacob (C-404/10 P), referitoare la accesul la documente în cursul acestei proceduri de concentrare, și cauza în care s-a pronunțat Hotărârea de astăzi, Éditions Odile Jacob/Comisia (C-551/10 P), privind legalitatea concentrării în sine.

Istoricul cauzei

4 Situația de fapt, astfel cum este expusă la punctele 1-47 din hotărârea atacată, este următoarea:

„1 La 25 septembrie 2002, Vivendi Universal SA [...] a decis cesionarea activelor aferente activității editoriale deținute în Europa de filiala sa [VUP].

2 [Lagardère] și-a anunțat interesul de a achiziționa aceste active constituite din participații și din active de conducere ale VUP (denumite în continuare «active-țintă»).

[...]

8 La 29 octombrie 2002, [Vivendi Universal SA] a aprobat cesiunea către Lagardère a activelor-țintă.

9 La 3 decembrie 2002, Investima 10 SAS [(denumită în continuare «Investima 10»)], filială care aparține în proporție de 100 % societății Ecrinvest 4 SA [(denumită în continuare «Ecrinvest 4»)], aceasta din urmă filială care aparține în proporție de 100 % societății Segex Sarl [(denumită în continuare «Segex»)], controlată la rândul său în proporție de 100 % de [Natexis Banques Populaire SA (denumită în continuare «NBP»)], a semnat în favoarea VUP o promisiune de achiziționare a activelor-țintă.

10 În aceeași zi, Segex și Ecrinvest 4 au încheiat cu Lagardère un contract de cesiune [...] care permitea ca, după autorizarea de către Comisie a operațiunii de concentrare avute în vedere, Lagardère (prin intermediul Ecrinvest 4) să achiziționeze în întregime capitalul Investima 10, deținătoarea activelor-țintă, sub rezerva exercitării de către VUP a promisiunii de achiziționare citate anterior. Prețul de achiziționare a acestor titluri a fost plătit în avans de Lagardère către Segex, titulara tuturor acțiunilor care constituiau capitalul Ecrinvest 4.

11 La 20 decembrie 2002, VUP a exercitat promisiunea de achiziționare a Investima 10, iar aceasta a încheiat în aceeași zi cu VUP contractul de achiziționare a activelor-țintă.

12 În aceeași zi, NBP a publicat următorul comunicat de presă:

«NBP achiziționează în întregime pachetul de active cesionate în vederea revânzării [către Lagardère], după obținerea autorizării din partea autorităților din domeniul concurenței.

Începând cu această dată, activele VUP vor fi deținute de societatea Investima 10, care este deținută indirect în proporție de 100 % de NBP.

Această societate anonimă, având comitet executiv și consiliu de supraveghere, devine societate-mamă a societăților care încorporează activele cesionate.

[...]»

[...]

14 La 20 decembrie 2002, s-a constituit comitetul executiv al Investima 10, B., președinte al cabinetului S., fiind numit membru al comitetului executiv în calitate de «terț independent», în sensul articolului 4 alineatul 1 punctul ii) litera e) din contractul de cesiune [încheiat de Segex și Ecrinvest 4 cu Lagardère].

15 Articolul 2 alineatul 2 din contractul semnat la 19 decembrie 2002 între Ecrinvest 4 și cabinetul S. prevede la primul paragraf că, în cadrul mandatului său social, B. va acționa în interesul Investima 10 și al activelor-țintă, mai exact pentru a menține viabilitatea, valoarea economică și competitivitatea acestora.

[...]

17 La 14 aprilie 2003, conform articolului 4 alineatul (1) din Regulamentul [nr. 4064/89], Lagardère a notificat Comisiei proiectul de achiziționare a activelor-țintă în cadrul VUP.

18 Prin decizia din 5 iunie 2003, constatând că proiectul de concentrare care fusese notificat ridica îndoieli serioase cu privire la compatibilitatea cu piața comună, Comisia a inițiat o investigație aprofundată a acestei operațiuni, în temeiul articolului 6 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 4064/89.

19 Din observațiile scrise depuse de părți rezultă că, la 14 octombrie 2003, Investima 10 a devenit Éditis SA [(denumită în continuare «Éditis»)].

20 La 27 octombrie 2003, Comisia a adresat Lagardère o comunicare privind obiecțiunile în care îi prezenta problemele de concurență pe care le ridica operațiunea de concentrare notificată, comunicare la care Lagardère a răspuns la 17 noiembrie 2003.

21 În consecință, la 2 decembrie 2003, Lagardère a prezentat Comisiei o serie de măsuri menite să remedieze aceste probleme, sub forma unor angajamente de cesionare a activelor-țintă.

22 Decizia [2004/422], adoptată în temeiul articolului 8 alineatul (2) din Regulamentul nr. 4064/89, prevede:

«Articolul 1

Operațiunea notificată, astfel cum a fost modificată prin pachetul de angajamente din 21 decembrie 2003, prin care Lagardère obține controlul exclusiv al [activelor-țintă] ale VUP, a cărei denumire este în prezent Éditis, este declarată compatibilă cu piața comună și cu funcționarea Acordului privind Spațiul Economic European [din 2 mai 1992 (JO 1994, L 1, p. 3)].

Articolul 2

Articolul 1 se aplică sub rezerva respectării în integralitate de către Lagardère a angajamentelor menționate [în] anexa II.

Articolul 3

Prezenta decizie este însoțită de obligația pe care o are Lagardère de a respecta întocmai celelalte angajamente descrise în anexa II.»

23 Potrivit alineatului 1 din aceste angajamente care figurează în anexa II, Lagardère s-a obligat să cesioneze în integralitate activele societății Éditis (denumite în continuare «activele cesionate»), cu excepția activelor limitativ enumerate la acest alineat (denumite în continuare «activele păstrate»).

24 Activele cesionate reprezentau aproximativ 60-70 % din cifra de afaceri mondială a VUP și 70-80 % din cifra de afaceri realizată de VUP pe piețele de editare în limba franceză care erau vizate de operațiunea de concentrare autorizată [...]

25 Alineatul 2 din angajamentele Lagardère precizează că lista detaliată a activelor păstrate figurează în anexa 1 la angajamentele menționate.

26 Potrivit alineatului 3 din acestea din urmă, Lagardère se angajează să încheie acorduri irevocabile de cesionare într-un termen, menținut confidențial, care curge de la data primirii deciziei de autorizare condiționată și să cesioneze efectiv într-un termen, menținut confidențial, care curge de la încheierea acordului.

27 Lagardère dispunea de posibilitatea de a alege cesionarul activelor cesionate în funcție de criteriile de selecție definite astfel la alineatul 10 din angajamentele sale:

«În scopul protejării unei concurențe efective pe piețele relevante, partea care face notificarea se angajează să transmită activele cesionate unuia sau mai multor cesionari independenți de partea care face notificarea și care îndeplinesc următoarele condiții:

[...]»

28 Alineatul 14 din angajamentele Lagardère arată că alegerea cesionarului sau a cesionarilor va fi supusă aprobării Comisiei și că cererea de aprobare a părților interesate va cuprinde informațiile necesare pentru a permite Comisiei să verifice conformitatea candidaturii acestora cu condițiile prevăzute la alineatul 10 citat la punctul 27 de mai sus.

29 Lagardère trebuia să desemneze un mandatar care să îndeplinească cerințele prevăzute la alineatul 15 din angajamentele sale astfel:

«Partea care face notificarea va desemna un mandatar în scopul de a îndeplini sarcinile definite în continuare. Mandatarul va trebui să fie independent de Lagardère și de Éditis, să dețină calificările necesare pentru îndeplinirea mandatului, de exemplu în calitatea sa de consilier bancar, de consultant sau de auditor, și să nu fie expus unui conflict de interese. Mandatarul va fi remunerat de Lagardère astfel încât să nu aducă atingere bunei executări a mandatului acestuia și nici independenței sale.»

30 Alineatul 9 din angajamentele Lagardère prevede desemnarea unui administrator al elementelor de activ separate («Hold Separate Manager») după cum urmează:

«Partea care face notificarea va desemna un [gestionar al elementelor de activ separate] responsabil cu administrarea activelor cesionate, sub controlul mandatarului. [Gestionarul elementelor de activ separate] va trebui să administreze în mod independent activele cesionate și în cadrul normal al activității comerciale, în scopul de a garanta protejarea viabilității lor economice, a caracterului negociabil al acestora, a competitivității și a autonomiei lor în raport cu activele păstrate și cu celelalte activități ale Lagardère. În ipoteza în care directorul unei filiale a Éditis care ar face obiectul angajamentului de cedare ar demisiona, [gestionarul elementelor de activ separate], sub controlul mandatarului, va avea competența să desemneze succesorul acestuia.»

31 Îndatoririle mandatarului sunt definite astfel de angajamentele Lagardère:

«20. Intervenția mandatarului are ca obiectiv asigurarea realizării prezentelor angajamente. Comisia va adresa mandatarului, din oficiu sau la cererea mandatarului sau a părții care face notificarea, orice instrucțiune care ar avea scopul de a asigura realizarea prezentelor angajamente.

[...]»

32 În plus, alineatul 24 din angajamente prevede după cum urmează:

«În caz de dezacord între Lagardère și Éditis cu privire la măsurile de restructurare necesare pentru realizarea prezentelor angajamente, una sau alta dintre părți îl va putea informa pe mandatar cu privire la dezacord prin scrisoare recomandată, o copie a acesteia urmând a fi adresată celeilalte părți. Prin urmare, după ascultarea părților, cu respectarea principiului contradictorialității, mandatarul va face o recomandare, în cel mai scurt timp posibil, cu privire la întinderea măsurilor de restructurare necesare. Mandatarul va adresa Comisiei un raport prin care o va informa cu privire la recomandarea sa. În cazul în care dezacordul dintre Lagardère și Éditis persistă, una sau alta dintre părți va putea cere Comisiei să stabilească, după ascultarea părților cu respectarea principiului contradictorialității, conținutul măsurilor de restructurare necesare.»

33 În sfârșit, angajamentele Lagardère cuprinse în secțiunea «Modificarea formei de organizare juridică a Éditis» prevăd:

«30. După aprobarea de către Comisie a noului statut al Éditis, partea care face notificarea va transforma Éditis în societate pe acțiuni în formă simplificată (société par actions simplifiée). În urma acestei transformări, organele de conducere ale Éditis vor cuprinde [...] un președinte-director general, care va îndeplini funcția de [gestionar al elementelor de activ separate] și [...] un comitet al acționarilor compus din trei [...] reprezentanți ai mandatarului prevăzut la alineatul 15 de mai sus și din doi [...] reprezentanți ai Lagardère.

31. Această societate pe acțiuni în formă simplificată va fi organizată potrivit următoarelor principii:

[...]

32. În perioada cuprinsă între adoptarea de către Comisie a unei decizii prin care se aprobă operațiunea notificată și transformarea Éditis în societate pe acțiuni în formă simplificată, Éditis va continua să fie condusă de organele de conducere actuale, în coordonare cu mandatarul. În această perioadă, Lagardère, în calitatea sa de acționar al Éditis, va avea dreptul la toate informațiile privind activele păstrate. Cât privește activele cesionate, mandatarul va asigura comunicarea către Lagardère a informațiilor prevăzute la alineatul 31 litera c) de mai sus.»

34 La 5 februarie 2004, Comisia:

— a fost de acord cu numirea lui A. K. în calitate de gestionar al elementelor de activ separate și a aprobat proiectul prin care se stabileau atribuțiile acestuia, proiect supus aprobării la 30 ianuarie 2004;

— a fost de acord cu numirea cabinetului S. în calitate de mandatar, reprezentat de președintele său, B., și a aprobat proiectul prezentat la 30 ianuarie 2004 prin care se stabilea mandatul său.

35 La 9 februarie 2004, Lagardère a numit cabinetul S. în calitate de mandatar.

36 La 25 martie 2004, în conformitate cu alineatul 30 din angajamentele Lagardère, Éditis a fost transformată în societate pe acțiuni în formă simplificată, ale cărei organe de conducere erau compuse la acel moment, pe lângă președintele-director general care îndeplinea funcția de gestionar al elementelor de activ separate, din comitetul acționarilor format din trei reprezentanți ai mandatarului și din doi reprezentanți ai Lagardère.

37 Lagardère a contactat mai multe întreprinderi, printre care [Éditions Odile Jacob SAS (denumită în continuare «Odile Jacob»)], care ar fi putut cumpăra activele cesionate.

38 [Odile Jacob] și-a manifestat interesul pentru această operațiune. Prin faxul din 28 aprilie 2004, aceasta a comunicat Lagardère oferta sa de cumpărare.

39 Într-un comunicat din 19 mai 2004, Lagardère a anunțat că reținea ofertele de cumpărare din partea a cinci potențiali cumpărători, printre care pe cea a [Odile Jacob], și că acorda exclusivitate până la 25 mai 2004 la miezul nopții uneia dintre acestea, [Wendel Investissement].

40 La 28 mai 2004, Lagardère și [Wendel Investissement] au ajuns la un acord privind cumpărarea activelor cesionate.

41 Prin scrisoarea din 4 iunie 2004, Lagardère a solicitat Comisiei să aprobe [Wendel Investissement] în calitate de cumpărător al acestor active.

42 La 5 iulie 2004, cabinetul S. a prezentat Comisiei raportul său de sinteză care evidenția conformitatea candidaturii [Wendel Investissement] cu criteriile de aprobare stabilite la alineatul 10 din angajamentele Lagardère.

43 Prin [decizia în litigiu], Comisia a aprobat [Wendel Investissement] în calitate de cumpărător al activelor cesionate, după ce constatase că aceasta îndeplinea criteriile de aprobare stabilite la alineatul 10 din angajamentele Lagardère.

44 Această decizie a fost adoptată în conformitate cu alineatul 14 din angajamentele Lagardère și pe baza cererii de aprobare sus-menționate, a proiectului de contract de cesiune care era anexat acesteia, a raportului cabinetului S., a răspunsurilor scrise din partea Lagardère și a [Wendel Investissement] la solicitarea de informații a Comisiei, a informațiilor furnizate de [Wendel Investissement] în cadrul unei întâlniri cu serviciile Comisiei, precum și a unui schimb de opinii cu privire la candidatura [Wendel Investissement] între organele de reprezentare a personalului Éditis și terții interesați.

45 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 8 iulie 2004, [Odile Jacob] a introdus o acțiune în anulare împotriva [D]eciziei [2004/422] (cauza T-279/04).

46 Prin faxul din 27 august 2004, Comisia a comunicat către [Odile Jacob,] la cererea acesteia, decizia [în litigiu].

47 Transferul către [Wendel Investissement] al proprietății acestor active, denumite «Nouvel Éditis», a intervenit la 30 septembrie 2004.”

Procedura în fața Tribunalului și hotărârea atacată

5 Prin cererea introductivă depusă la 8 noiembrie 2004, Odile Jacob a formulat o acțiune având ca obiect anularea deciziei în litigiu, în temeiul articolului 230 CE.

6 Odile Jacob invoca patru motive care se întemeiau pe faptul că, în primul rând, Comisia nu și-ar fi îndeplinit obligația de control al selecției candidaților la preluarea activelor cesionate, în al doilea rând, instituția menționată ar fi aprobat societatea Wendel Investissement pe baza unui raport întocmit de un mandatar care nu era independent de Éditis, de Lagardère și de Wendel Investissement, în al treilea rând, Comisia ar fi încălcat obligația de motivare care îi revenea și, în al patrulea rând, aceasta ar fi săvârșit o eroare vădită în aprecierea conformității candidaturii Wendel Investissement cu condițiile de aprobare a cesionarului activelor cesionate, stabilite la alineatul 10 litera b) al angajamentelor Lagardère.

7 Ca răspuns la cel de al doilea motiv, pe care l-a examinat în prealabil, Tribunalul a arătat că Investima 10, devenită Éditis, l-a desemnat la 20 decembrie 2002 pe B., președintele cabinetului S., în funcția de membru al comitetului său executiv, ca terț independent, în timp ce, pe de altă parte, Lagardère a desemnat la 9 februarie 2004 același cabinet S. în calitate de mandatar, căruia îi revenea, conform alineatului 21 litera g) al angajamentelor reluate în anexa II la Decizia 2004/422, sarcina „să vegheze la punerea în aplicare satisfăcătoare” a cesiunii activelor cesionate. Acest mandatar a fost remunerat, în această calitate, de Lagardère.

8 Cabinetul S. a fost astfel desemnat mandatar, în temeiul alineatului 15 al angajamentelor Lagardère, iar B., președintele acestuia la data respectivă, a exercitat funcția corespunzătoare acestei misiuni, în timp ce era membru al comitetului executiv al Investima 10, devenită Éditis. În plus, de la 9 februarie 2004, data numirii cabinetului S., până la 25 martie 2004, data transformării Éditis în societate pe acțiuni în formă simplificată, B. a exercitat simultan funcția de membru al comitetului executiv al Éditis și pe aceea de mandatar.

9 În acest context, Tribunalul a considerat că B. se afla într-un raport de dependență față de Éditis, raport de natură să suscite îndoieli cu privire la neutralitatea pe care trebuia să o dovedească această persoană, în calitate de membru al comitetului executiv al Investima 10, devenită Éditis, în exercitarea misiunii cabinetului al cărui președinte era și care fusese desemnat ca mandatar. În consecință, misiunea mandatarului, care consta în a veghea la punerea în aplicare satisfăcătoare a angajamentelor Lagardère, printre care cesiunea activelor cesionate, și, în acest temei, în a elabora recomandări privind măsurile de restructurare necesare și în a redacta un raport prin care să informeze Comisia cu privire la aceste recomandări, nu ar fi fost asigurată în mod complet independent. Exercitarea de către B. a funcției de membru al comitetului executiv al societății care deținea totalitatea activelor Éditis ar fi de natură să afecteze independența de care trebuia să dea dovadă B., în calitate de președinte al cabinetului S., în elaborarea recomandărilor privind măsurile de restructurare necesare și a raportului prin care informa Comisia cu privire la aceste recomandări.

10 Tribunalul a arătat că s-a solicitat cabinetului S., în calitatea sa de mandatar, să prezinte Comisiei un raport de evaluare a candidaturii Wendel Investissement drept cumpărător al activelor cesionate, în raport cu criteriile de aprobare stabilite la alineatul 10 al angajamentelor Lagardère anexate la Decizia 2004/422.

11 Tribunalul a concluzionat, la punctul 107 din hotărârea atacată, că acest raport de evaluare a candidaturii Wendel Investissement fusese elaborat de un mandatar care nu îndeplinea condiția de independență în raport cu Éditis, impusă la alineatul 15 al angajamentelor Lagardère, definite în anexa II la Decizia 2004/422.

12 Or, decizia în litigiu s-a întemeiat în special pe raportul mandatarului care, în opinia Tribunalului, exprimată la punctul 110 din hotărârea atacată, a exercitat „o influență decisivă” asupra deciziei menționate.

13 În consecință, Tribunalul a concluzionat, la punctele 118 și 119 din hotărârea atacată, că lipsa de independență a mandatarului care a redactat raportul constituia o nelegalitate de natură să vicieze legalitatea deciziei în litigiu și, astfel, a anulat decizia respectivă, fără să examineze celelalte motive prezentate de Odile Jacob în susținerea concluziilor în anulare.

Procedura în fața Curții și concluziile părților

14 Prin Ordonanța din 29 martie 2011, președintele Curții a decis conexarea cauzelor C-553/10 P și C-554/10 P pentru buna desfășurare a procedurii orale și în vederea pronunțării hotărârii.

15 Prin recursul formulat în cauza C-553/10 P, Comisia solicită Curții:

— anularea hotărârii atacate, în măsura în care prin aceasta se anulează decizia în litigiu,

— pronunțarea, eventual, a unei hotărâri definitive privind aspectele care fac obiectul prezentului recurs și respingerea acțiunii în anulare și

— obligarea Odile Jacob la plata cheltuielilor de judecată aferente celor două proceduri.

16 Lagardère susține recursul formulat de Comisie.

17 Wendel Investissement solicită Curții:

— anularea hotărârii atacate, în măsura în care prin aceasta se anulează decizia în litigiu

— pronunțarea unei hotărâri definitive privind aspectele care fac obiectul prezentului recurs și respingerea acțiunii în anulare formulate de Odile Jacob și

— obligarea Odile Jacob la plata cheltuielilor de judecată.

18 Odile Jacob solicită Curții:

— respingerea recursului,

— în subsidiar, în ipoteza în care ar admite recursul și în care ar considera litigiul în stare de judecată, anularea deciziei în litigiu și

— obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

19 Prin recursul formulat în cauza C-554/10 P, Lagardère solicită Curții:

— anularea hotărârii atacate, în măsura în care prin aceasta se anulează decizia în litigiu,

— respingerea acțiunii formulate de Odile Jacob în fața Tribunalului împotriva acestei decizii, și

— obligarea Odile Jacob la plata cheltuielilor de judecată aferente procedurilor atât în primă instanță, cât și în prezentul recurs.

20 În memoriile în răspuns prezentate, Comisia și Wendel Investissement solicită Curții:

— anularea hotărârii atacate, în măsura în care prin aceasta se anulează decizia în litigiu,

— respingerea acțiunii în anulare formulate de Odile Jacob împotriva acestei decizii și

— obligarea Odile Jacob la plata tuturor cheltuielilor de judecată aferente procedurilor atât în primă instanță, cât și în prezentul recurs.

21 Odile Jacob solicită Curții:

— respingerea recursului,

— în subsidiar, în ipoteza în care ar admite recursul și în care ar considera litigiul în stare de judecată, anularea deciziei în litigiu și

— obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

Cu privire la recursuri

22 În recursul formulat în cauza C-553/10 P, Comisia invocă trei motive. Primul motiv este întemeiat pe o eroare de drept, întrucât Tribunalul ar fi omis să examineze consecințele eventualei lipse de independență a mandatarului față de Éditis, asupra misiunii sale, în raport cu Wendel Investissement. Prin cel de al doilea motiv invocat, Comisia arată că Tribunalul ar fi săvârșit o eroare de drept, ar fi furnizat o motivare contradictorie și ar fi denaturat faptele întrucât a considerat că raportul mandatarului ar fi avut o influență decisivă asupra deciziei în litigiu. Cel de al treilea motiv, întemeiat pe o eroare de drept referitoare la recunoașterea caracterului operant al unui motiv și pe încălcarea obligației de motivare în această privință, este împărțit în două aspecte. Primul aspect al acestui motiv privește o eroare de drept săvârșită de Tribunal întrucât acesta ar fi anulat decizia în litigiu în temeiul unui motiv care ar fi trebuit considerat inoperant. Al doilea aspect al aceluiași motiv se referă la încălcarea obligației de motivare, întrucât Tribunalul ar fi omis să furnizeze argumentele pe care se întemeiază pentru a considera că decizia în litigiu ar fi putut să fie diferită în situația în care nu ar fi existat o lipsă de independență a mandatarului.

23 În recursul formulat în cauza C-553/10 P, Lagardère invocă două motive. Primul motiv este întemeiat pe o eroare de drept, întrucât Tribunalul ar fi invocat pe cale de excepție nelegalitatea deciziei de aprobare a mandatarului pentru a întemeia anularea deciziei în litigiu. Prin cel de al doilea motiv invocat, Lagardère susține că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept statuând în mod eronat că prezența mandatarului în comitetul executiv al Éditis ca terț independent putea justifica anularea deciziei în litigiu. Acest motiv, care cuprinde patru aspecte, reia în esență primul motiv prezentat în cauza C-553/10 P.

24 În măsura în care primele trei motive din cauza C-553/10 P și al doilea motiv din cauza C-554/10 P coincid, acestea trebuie analizate împreună.

Cu privire la primele trei motive prezentate în cauza C-553/10 P și la al doilea motiv prezentat în cauza C-554/10 P

Argumentele părților

25 Potrivit Comisiei, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept întrucât nu ar fi examinat în ce măsură această lipsă de independență a mandatarului ar fi fost susceptibilă să afecteze aprecierea acestuia din urmă asupra calităților Wendel Investissement ca cesionar al activelor Éditis, nici în ce măsură acest mandatar ar fi putut să fie suspectat că a redactat un raport de natură să inducă în eroare Comisia la momentul adoptării deciziei în litigiu. O asemenea poziție ar fi contrară jurisprudenței Tribunalului potrivit căreia lipsa independenței unei persoane însărcinate cu evaluarea unui candidat nu are semnificație juridică decât dacă se stabilește că această persoană a luat în considerare, în evaluarea efectuată, un alt interes decât cel al bunei exercitări a misiunii sale. Tribunalul nu ar fi examinat dacă

faptul că mandatarul nu a fost suficient de independent în raport cu Éditis putea să aibă consecințe asupra obiectivității conținutului raportului acestuia și, prin urmare, asupra evaluării Wendel Investissement ca cesionar. Astfel, Tribunalul ar fi reținut un motiv inoperant pentru a anula decizia în litigiu.

26 Comisia arată că decizia finală de aprobare a cumpărătorului activelor cesionate, în cadrul unei operațiuni de concentrare, aparține întotdeauna Comisiei, care nu se bazează numai pe raportul mandatarului, ci colectează informații din proprie inițiativă.

27 În susținerea Comisiei, Wendel Investissement preia criticile formulate împotriva hotărârii atacate subliniind că Tribunalul nu a stabilit în ce măsură legătura dintre Éditis și mandatar ar fi putut avea vreo influență asupra conținutului raportului de evaluare a candidaturii Wendel Investissement.

28 Potrivit Odile Jacob, nu se poate reproșa Tribunalului că s-a referit la legea franceză pentru a verifica dacă exercitarea simultană de către B. a funcției de membru al comitetului executiv al Éditis și a celei de mandatar, ca președinte al cabinetului S., este compatibilă cu criteriul privind independența față de această societate, deoarece nu este vorba decât despre o aplicare a *lex societatis* și a principiului prin care se stabilește legea aplicabilă unei societăți, în conformitate cu principiile de drept internațional privat, consacrate, printre altele, de Regulamentul (CE) nr. 593/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 iunie 2008 privind legea aplicabilă obligațiilor contractuale (Roma I) (JO L 177, p. 6).

29 În opinia Lagardère, Tribunalul nu putea concluziona că există o lipsă de independență în mod automat a mandatarului în temeiul legăturilor existente între B. și Éditis, ci ar fi trebuit să aprecieze dacă mandatul social al lui B. l-a împiedicat pe mandatar să își execute sarcinile cu independență și transparență. Dimpotrivă, departe de a constitui un conflict de interese, mandatul social exercitat de B. și misiunea exercitată de mandatar ar avea ca obiect independența Éditis și ar constitui astfel misiuni complementare.

30 În ceea ce privește întinderea lipsei de independență a mandatarului, Odile Jacob consideră că argumentul Comisiei este inoperant, întrucât nelegalitatea constatată de Tribunal privește încălcarea unui angajament contractual esențial care a căpătat forță obligatorie prin Decizia 2004/422 a Comisiei, viciind astfel întregul proces decizional legat de cesiunea impusă de angajamentele Lagardère.

31 În cel de al doilea motiv al său, Comisia apreciază că hotărârea atacată este afectată de o eroare de drept, de o motivare contradictorie și de o denaturare a faptelor întrucât Tribunalul ar fi considerat că raportul mandatarului ar fi avut o influență decisivă asupra deciziei în litigiu. Comisia susține că, prin această concluzie, Tribunalul a omis să ia în considerare împărțirea responsabilităților între Comisie și mandatar. Numai Comisiei i-ar reveni astfel sarcina de a decide cu privire la aprobarea candidaturii unui cumpărător. Deși evaluarea cuprinsă în raportul unui mandatar este luată în considerare de Comisie în elaborarea deciziei sale finale, Comisia nu ar fi în niciun caz obligată de opinia mandatarului, care nu poate înlocui propria evaluare a acesteia. Comisia ar rămâne obligată să desfășoare investigația necesară, să colecteze informații din proprie inițiativă bazându-se pe propriile servicii și pe diferite solicitări de informații adresate întreprinderilor în cauză, în speță Lagardère și Wendel Investissement.

32 Nu se poate deduce din anumite similitudini între raportul mandatarului și decizia în litigiu că raportul în cauză a exercitat o „influență decisivă” asupra deciziei respective, astfel cum a arătat Tribunalul la punctul 110 din hotărârea atacată. Potrivit Comisiei, nu ar fi vorba decât despre preluarea unor elemente obiective și verificabile care nu cuprind evaluări subiective.

33 Wendel Investissement subscrie la argumentația Comisiei.

34 Odile Jacob consideră că Tribunalul nu ar fi încălcat împărțirea responsabilităților între Comisie și mandatar. Lipsa de independență a mandatarului aprobat ar fi viciat întreg procesul decizional. În fapt, Comisia ar fi luat într-adevăr în considerare, în decizia în litigiu, raportul mandatarului.

35 Efectuând o examinare comparată, la punctele 112-116 din hotărârea atacată, a raportului mandatarului și a deciziei în litigiu, din perspectiva celor patru condiții impuse de alineatul 10 al angajamentelor Lagardère referitoare la calitățile de candidat cumpărător al activelor cesionate, Tribunalul ar fi arătat în mod întemeiat că aprecierile Comisiei erau identice cu cele cuprinse în raportul mandatarului. Astfel, Odile Jacob apreciază că în mod întemeiat a considerat Tribunalul că acest raport a exercitat o influență decisivă asupra deciziei în litigiu.

36 În ceea ce privește cel de al treilea motiv prezentat în cauza C-553/10 P, Odile Jacob arată că lipsa de independență a mandatarului constituie nu o simplă nelegalitate, ci o încălcare a normelor fundamentale de procedură administrativă, care trebuie să implice anularea deciziei în litigiu fără să fie necesar să se demonstreze că această decizie ar fi putut avea un conținut diferit în lipsa acestei neregularități. Condiția de independență a mandatarului este o condiție fundamentală cuprinsă în angajamentele Lagardère, cărora Decizia 2004/422 le-a conferit forță obligatorie. Cerința de independență a mandatarului ar trebui verificată nu *ex post*, ci *ex ante*, pentru a se evita controlul motivațiilor subiective care l-ar putea ghida pe mandatar în misiunea sa, astfel cum reiese din Recomandarea Comisiei din 16 mai 2002 intitulată „Independența auditorilor legali în UE: un set de principii fundamentale” (JO L 191, p. 22). Această cerință de independență s-ar alătura cerinței de independență și de aparență de independență a instanței.

Aprecierea Curții

37 Recurentele arată în esență că Tribunalul a săvârșit numeroase erori de drept, prin faptul că a omis să analizeze consecințele eventualei lipse de independență a mandatarului față de Éditis asupra evaluării candidaturii Wendel Investissement în calitate de cesionar al activelor Éditis, și contestă că raportul mandatarului era susceptibil să inducă în eroare Comisia în misiunea sa de apreciere a candidaturii Wendel Investissement în vederea aprobării acesteia ca cumpărător al activelor cesionate.

38 În temeiul articolului 1 din Decizia 2004/422, operațiunea notificată, prin care Lagardère dobândește controlul exclusiv al activelor-țintă ale VUP, denumită ulterior Éditis, este declarată compatibilă cu piața comună și cu funcționarea Acordului privind Spațiul Economic European, sub rezerva respectării de către Lagardère a angajamentelor menționate în anexa II la decizia respectivă.

39 Potrivit alineatelor 15 și 21 din anexa II la Decizia 2004/422, partea care face notificarea desemnează un mandatar pentru a exercita misiunile speciale și generale care îi sunt conferite, și anume în special de a garanta punerea în aplicare satisfăcătoare a angajamentelor pe care și le-a asumat Lagardère, precum și de a se asigura că activele cesionate sunt deținute și administrate în cadrul unei structuri distincte, separat și independent de activele păstrate și de celelalte activități ale Lagardère, până la data transmiterii efective a activelor cesionate.

40 În cazul unui dezacord între Lagardère și Editis cu privire la măsurile de restructurare necesare pentru realizarea angajamentelor, poate fi sesizat mandatarul. Acesta va statua printr-o recomandare cu privire la întinderea respectivelor măsuri, potrivit alineatului 24 al angajamentelor. Mandatarul va informa Comisia cu privire la recomandarea sa, aceasta putând stabili ea însăși conținutul măsurilor de restructurare necesare.

41 În vederea exercitării acestor misiuni, alineatul 15 al angajamentelor respective precizează, printre altele, că mandatarul va trebui să fie independent de Lagardère și de Éditis și să nu fie expus unui conflict de interese. Remunerația sa este asigurată de Lagardère astfel încât să nu aducă atingere bunei executări a mandatului acestuia și nici independenței sale.

42 Această independență reprezintă un element al angajamentelor pe care și le-a asumat Lagardère și care trebuie respectate întocmai. Această independență a fost stabilită *ex ante* și privește orice activitate a mandatarului.

43 Reiese din cuprinsul punctelor 85 și 87 din hotărârea atacată că B., președintele cabinetului S., a fost desemnat la 20 decembrie 2002 membru al comitetului executiv al Investima 10, devenită Éditis, și că la 9 februarie 2004 cabinetul S. a fost desemnat mandatar. La punctul 89 din hotărârea atacată, s-a constatat că B. a exercitat simultan funcțiile de membru al comitetului executiv al Éditis și de mandatar de la 9 februarie 2004 la 25 martie 2004, data transformării Éditis în societate pe acțiuni în formă simplificată. După transformarea Éditis, B. a păstrat legături strânse cu Éditis, dat fiind că mandatarul avea trei reprezentanți în cadrul comitetului acționarilor.

44 În aceste condiții, Tribunalul a concluzionat în mod corect, la punctul 104 din hotărârea atacată, că exercitarea de către B. a funcției de membru al comitetului executiv al Investima 10, devenită Éditis, era de natură să afecteze independența mandatarului și că această situație nu permitea să se asigure exercitarea, cu o independență deplină, a atribuțiilor de mandatar independent prevăzute la alineatul 15 al angajamentelor Lagardère.

45 De asemenea, Tribunalul a statuat în mod întemeiat, la punctul 107 din hotărârea atacată, că raportul de evaluare a candidaturii Wendel Investissement pentru cumpărarea activelor cesionate a fost elaborat de un mandatar care nu îndeplinea condiția de independență față de Éditis.

46 Comisia nu pune în discuție constatările Tribunalului privind lipsa de independență a mandatarului pentru motivul că ar fi vorba despre un aspect de fapt. În schimb, aceasta reproșează Tribunalului că a omis să examineze dacă această lipsă de independență a avut în concret o influență asupra deciziei în litigiu sau dacă, în lipsa acestei neregularități, decizia în litigiu ar fi putut avea un conținut diferit. Potrivit Comisiei, situația mandatarului nu a afectat obiectivitatea aprecierii pe care acesta a formulat-o în raportul său cu privire la cesionarul activelor Éditis și, în consecință, legalitatea deciziei în litigiu.

47 Acest argument al Comisiei trebuie respins.

48 Astfel, în speță, mandatarul însărcinat „să vegheze la punerea în aplicare satisfăcătoare” a angajamentelor părții care face notificarea a îndeplinit funcții care îi erau încredințate în mod indirect de Comisie. Este vorba despre funcții pe care Comisia ar fi putut, dacă ar fi dispus de resurse umane suficiente, să le exercite ea însăși.

49 Aceasta reiese în mod evident din cuprinsul punctelor 52, 53, 55 și 56 din Comunicarea Comisiei privind măsurile corective admisibile în temeiul Regulamentului (CEE) nr. 4064/89 al Consiliului și în temeiul Regulamentului (CE) nr. 447/98 al Comisiei (JO 2001, C 68, p. 3, Ediție specială, 08/vol. 4, p. 3). Mai exact, punctul 56 din această comunicare enunță că „[m]andatarul își asumă sarcini specifice destinate să asigurare aplicarea cu bună-credință a angajamentelor, în numele Comisiei”.

50 Trebuie amintit că alineatul 15 al angajamentelor Lagardère impunea acesteia să desemneze un mandatar care, printre alte condiții, trebuia să fie „independent de Lagardère și de Éditis”.

51 Este cert, așadar, că un astfel de mandatar trebuie de la bun început să fie independent față de părți și, în plus, să acționeze în mod independent în raport cu acestea, astfel încât lipsa de independență este suficientă pentru anularea unei decizii a Comisiei cum este decizia în litigiu. Problema dacă acest mandatar a acționat în mod independent nu se pune decât dacă s-a constatat în prealabil că acesta era în mod efectiv independent față de părți.

52 Dat fiind că Tribunalul a constatat în mod întemeiat că mandatarul nu era independent față de părți, acesta nu era obligat să examineze dacă respectivul mandatar a acționat în concret într-un mod care ar releva această lipsă de independență.

53 Reiese din cele ce precedă că Tribunalul nu a săvârșit nicio eroare de drept prin anularea deciziei în litigiu pentru motivul lipsei de independență a mandatarului. Prin urmare, cele trei motive prezentate de Comisie, precum și cel de al doilea motiv susținut de Lagardère nu sunt întemeiate și trebuie respinse.

Cu privire la primul motiv al cauzei C-554/10 P, întemeiat pe excepția de nelegalitate

Argumentele părților

54 Lagardère arată că Tribunalul nu putea reține nelegalitatea deciziei de aprobare a mandatarului pentru a întemeia nelegalitatea deciziei în litigiu, în măsura în care mecanismul excepției de nelegalitate nu ar putea fi invocat decât dacă sunt în discuție două decizii individuale. Întrucât Odile Jacob nu a formulat o acțiune împotriva deciziei de aprobare a mandatarului în termenul procedural prevăzut, aceasta nu putea invoca nelegalitatea acestei decizii de aprobare în susținerea cererii sale de anulare a deciziei în litigiu, deoarece respectiva decizie de aprobare devenise definitivă în privința sa.

55 În opinia Lagardère și a Wendel Investissement, raționamentul adoptat de Tribunal ar conduce la invocarea, pe cale de excepție, a nelegalității deciziei de aprobare a mandatarului, care este o decizie individuală. Tribunalul ar fi examinat în mod direct nu motivele care au condus la decizia în litigiu, ci pe cele care au condus la numirea mandatarului anterior deciziei în litigiu.

56 Lagardère arată că decizia de aprobare a mandatarului a fost comunicată părților la 15 februarie 2005, dată de la care decizia afecta în mod negativ societatea Odile Jacob și constituia un act atacabil în sensul articolului 263 TFUE. Această decizie ar fi trebuit astfel să fie atacată în termenele procedurale relevante, printr-o acțiune separată de cea formulată împotriva deciziei în litigiu. În consecință, Tribunalul nu se putea întemeia de fapt pe nelegalitatea desemnării mandatarului pentru a anula decizia în litigiu.

57 Odile Jacob respinge argumentele prezentate de Lagardère și de Wendel Investissement arătând că decizia de aprobare a mandatarului nu trebuie considerată o decizie izolată, ci o decizie care face parte dintr-o serie de acte care au condus la adoptarea deciziei în litigiu.

58 În plus, Odile Jacob arată că ea nu era destinatar, în sensul articolului 263 TFUE și al jurisprudenței, al deciziei de aprobare a mandatarului și că, în consecință, ar fi fost dificil să o atace printr-o acțiune separată.

Aprecierea Curții

59 Trebuie să se observe că decizia de aprobare a mandatarului a fost comunicată către Odile Jacob abia la 17 februarie 2005.

60 La 8 noiembrie 2004, Odile Jacob a introdus la Tribunal acțiunea având ca obiect anularea deciziei în litigiu, contestând deopotrivă condițiile de aprobare a mandatarului. Or, trebuie arătat că, la data respectivă, nu se comunicase către Odile Jacob decizia de aprobare a mandatarului. Astfel, nu i se poate reproșa faptul că a repus în discuție, în cererea sa îndreptată împotriva deciziei în litigiu, legalitatea deciziei de aprobare a mandatarului fără să fi cerut anularea acesteia în prealabil, cât timp respectiva decizie făcea parte din același ansamblu de acte ca și decizia în litigiu.

61 Ar constitui un formalism superfluu și inutil să se impună Odile Jacob să intenteze o acțiune separată pentru a contesta o decizie individuală care i-a fost comunicată ulterior acțiunii sale principale, care face parte dintr-o serie de acte și care este în orice caz pusă în discuție în cadrul respectivei acțiuni principale.

62 Prin urmare, acest motiv trebuie respins.

63 Întrucât niciunul dintre motivele prezentate de recurente nu a fost admis, recursurile în cauzele C-553/10 P și C-554/10 P trebuie respinse.

Cu privire la cheltuielile de judecată

64 Potrivit articolului 184 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, atunci când recursul nu este fondat, Curtea se pronunță asupra cheltuielilor de judecată. Potrivit articolului 138 alineatele (1) și (2) din Regulamentul de procedură, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) și al articolului 190 alineatul (1) din acest regulament, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât Comisia și Lagardère au căzut în pretenții și Odile Jacob a solicitat obligarea acestora la plata cheltuielilor de judecată, se impune ca acestea să fie obligate să suporte propriile cheltuieli de judecată, precum și cheltuielile de judecată efectuate de Odile Jacob în cadrul prezentelor recursuri.

65 Întrucât Odile Jacob nu a solicitat obligarea Wendel Investissement la plata cheltuielilor de judecată, aceasta va suporta numai propriile cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară și hotărăște:

1) Respinge recursurile.

2) Comisia Europeană și Lagardère SCA suportă propriile cheltuieli de judecată, precum și cheltuielile de judecată efectuate de Éditions Odile Jacob SAS.

3) Wendel Investissement SA suportă propriile cheltuieli de judecată.

Semnături